

СТ А Н О В И Щ Е

От: доц. д-р Красимира Борисова Славева
Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов
Катедра „Статистика и приложна математика“
Научна специалност „Статистика и демография“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност „Статистика и демография“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: Милен Георгиев Иванов
Тема на дисертационния труд: Статистическо изследване на инфлацията в България за периода 2000-2019 г.

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1087/14.04.2021 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Статистика и иконометрия“/ факултет Приложна информатика и статистика на УНСС по научна специалност „Статистика и демография“ съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС №961/20.04.2015 г. Обучението е осъществено в *задочна* форма през периода 2015-2019 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд на тема “Статистическо изследване на инфлацията в България за периода 2000-2019 г.” с автор Милен Георгиев Иванов е в обем от 251 страници, от които 198 страници чист текст. В структурно отношение са обособени увод (5 стр.), изложение в три глави (съответно по 32, 45 и 107 стр.), заключение (6 стр.), приноси на дисертационния труд, публикации на автора, библиографска справка

(11 стр.) използвани методологии (1 стр.), приложения (39 стр.), в които са представени първоначалните данни, подложени на статистически анализ, както и основните резултати от емпиричното изследване - получените резултати от емпиричните тестове и прогнозните стойности от различните модели. Дисертацията се характеризира със задълбоченост на изследването, логическа обвързаност между отделните глави, като следва логическата последователност на научното изследване – характеризиране на теоретичните основи на изследването, разкриване на факторната обусловеност, представяне на прилаганите методи за анализ и прогнозиране, апробиране на използваната методология и тълкуване на получените резултати.

Темата на дисертационния труд е изключително актуална и значима, защото инфлацията е изключително важен макроикономически показател, а икономическите последици от неговото прекомерно покачване са тежки и оказват влияние както върху реалните бюджети на домакинствата, така и върху значителна част от икономическите показатели в съответната страна, поради високата обвързаност на инфлационните процеси с икономическото развитие. Изследването на инфлацията е предизвикателство, тъй като съществуват множество изследвания на инфлацията, разкриващи нейната същност, особености, видове, факторни влияния и т.н., но същевременно дава възможност да се усъвършенстват, конструират и апробират модели за оценка на състоянието и динамиката на инфлацията, чрез които да се прецизират прогнозите. Авторът не само е приел това предизвикателство, но и се е справил на много високо ниво!

В увода много добре е обоснована актуалността и значимостта на темата, посочена е целта на изследването и са формулирани задачите, които трябва да бъдат решени, дефинирани са обекта, предмета, времевия обхват и работните хипотези на научното изследване, изследователската теза и използваните научноизследователски методи.

Целта на дисертационния труд е да се изследва състоянието, факторната обусловеност и динамиката а инфлационните процеси през периода 2000-2019 г. в България, като за нейното реализиране са поставени седем задачи. Коректно са формулирани целта, задачите, обекта, предмета и обхвата на изследването, изследователската теза.

В първа глава на дисертационния труд са представени теоретико-методологическите основи на статистическото изследване на инфлацията и инфлационните процеси, като е извършен критичен преглед на теоретичните концепции и дефиниции на понятието „инфлация“, за същността и проявлението ѝ, видовете инфлация, факторите за възникване и развитие на инфлацията, икономическите ефекти и последиците от нея и

т.н.. Специално внимание е отделено на основните измерители на инфлацията и техните особености, като най-подходящ за целите на анализа с оглед синхронизирането на методологиите за измерване на инфлационните процеси е определен Хармонизираният индекс на потребителските цени (ХИПЦ).

Във втора глава е изяснена факторната обусловеност и методите за прогнозиране на инфлацията, като на тази основа методите и моделите за изследване на динамиката, структурата и обусловеността на инфлацията са класифицирани в три групи – модели за представяне на общата инфлация и отделните ѝ компоненти, модели за изчисляване на приносите на отделните компоненти към инфлацията, модели на връзката между инфлацията и факторите, които я обуславят. Тази глава има методологичен характер, като се акцентира върху приложението на статистическите и иконометричните методи, особеностите, които трябва да бъдат отчетени, спецификациите на моделите, извършването на тестове за стационарност, за коинтегрираност, за каузалност, за наличие на серийна автокорелация. Извършен е задълбочен преглед на множество изследвания на кривата на Филипс и на векторния авторегресионен модел (VAR) за оценка на факторите, влияещи върху инфлацията.

Трета глава е с най-голям обем и съдържа резултати от проведеното изследване на инфлацията в България за периода 2000-2019 г. Представени са резултатите от изследването на динамиката и структурата на инфлационните процеси в България, факторната обусловеност на инфлацията в страната, връзката „безработица - инфлация“- крива на Филипс за България. Извършено е структуриране на векторен авторегресионен модел, чрез което се изследва едновременното влияние на отделни групи фактори върху инфлацията. Разработени и апробирани са модели за прогнозиране на общото равнище на цените в България и е извършено прогнозиране на инфлацията в България с хоризонт 2020-2022 г.

В заключението в синтезиран вид са представени основните изводи от извършеното изследване. Формулираните изводи съответстват на поставените задачи, показват тяхното изпълнение и много точно отразяват извършеното от автора.

В библиографската справка са включени общо 126 литературни източници, от които 32 на български език, 85 на английски език и 9 методологии. Използваните определения, мнения, данни, методи и др. са използвани коректно и са отразени чрез цитиране на съответната страница и в списъка с използваната литература.

Техническото оформяне е на високо ниво. Нагледното представяне на статистическите данни е извършено според изискванията – използвани са таблици и подходящи графични изображения.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертационният труд представлява цялостно, задълбочено и логически обосновано научно изследване, което се характеризира с висока степен на познаване на обекта и обхвата на изследването, теоретичните постановки и концепции, като авторът е извършил систематизиране на научните достижения и ги е подложил на критичен преглед, в резултат на което е извел редица изводи и заключения, маркирал е проблемни области, обосновал е необходимостта от различен подход при анализирането и прогнозирането на инфлацията, апробирал е на предложените модели.

Изложението е логически издържано и следва поставената цел и изследователски задачи, а изводите и заключенията на автора са аргументирани и подкрепени с резултатите от емпиричното изследване. Дисертационният труд се отличава с ясен научен стил, като използваните термини са използвани коректно с необходимото познаване на същността и съдържанието им. Използвана е подходяща методология, статистическите и иконометричните методи са използвани коректно, като са спазени изискванията за тяхното приложение и тълкуването им. Всичко това позволява да изпъкне компетентността на автора.

Извършеният статистически анализ се отличава с висока прецизност и задълбоченост, а тълкуването на получените резултати е научно издържано. Много добро впечатление прави формулирането на изводи след всяка глава от дисертационния труд. В научната разработка се вижда позицията на автора, която е умело аргументирана с цитирана литература, обобщения, аналитични процедури и тълкуване на резултати от проведеното емпирично изследване. Много умело са подбрани графичните изображения и резултатите от изследването, които трябва да бъдат представени в основния текст на дисертацията.

Всичко това позволява на докторанта да изпълни във висока степен, поставената цел и конкретните изследователски задачи. Докторантът демонстрира умения за боравене с научни понятия, стремеж към критичен анализ и научен стил на изложението.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В резултат на проведеното теоретично и емпирично изследване на инфлацията в България, авторът е установил редица закономерности. Дисертационният труд съдържа 6 приноса с научно-приложен характер, които обогатяват и надграждат теоретичните и емпиричните изследвания в областта на приложението на статистико-иконометричните методи при анализа на инфлацията в България.

Приносите са добре формулирани и коректно отразяват изследователските постижения на автора и могат да се обобщят в две направления – приноси с теоретичен характер и приноси с практико-приложен характер. Приносите с теоретичен характер са свързани с разработването на схеми-модел, свързани с причините за наличие на инфлация, с проявите на инфлация, с факторите, влияещи върху общото равнище на цените и аргументиране на избора на фактори, влияещи върху инфлационните процеси в България на базата на извършен теоретико-емпиричен анализ (приноси 1 и 2). Приносите с практико-приложен характер се изразяват в разработване и апробиране на различни модели за прогнозиране общото равнище на цените в България и разработване на прогноза за инфлацията с хоризонт 2020-2022г. на основата на представените модели и комбиниран авторски модел (приноси 3, 4, 5 и 6).

Считам, че формулираните от автора приноси са реално постигнати, показват основните достоинства на дисертационния труд и са свързани с обогатяване на съществуващите знания и приложението им в практиката.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Към дисертационния труд са приложени три самостоятелни публикации - една статия и два доклада от международна научна конференция. Представените публикации включват важни части от дисертационния труд и съдържат значими резултати от проведеното научно изследване, което дава основания да се счита, че дисертацията е достатъчно апробирана.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е в обем от 44 страници и е добре структуриран, съдържа необходимите елементи и информация, които съответстват на съдържанието на дисертационния труд, отразяват постигнатите резултати от автора и основните приносни моменти.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Обстойното запознаване с дисертационния труд ми дава основание да обобщя, че в него няма допуснати съществени пропуски, неточности или противоречия. Считаю, че дисертационният труд обогатява наличното знание, съдържа значими идеи и са постигнати реални резултати. По отношение на дисертационния труд, неговото съдържание и достигнатите изводи нямам критични бележки и препоръки. Въпросът, който отравям, е насочен към бъдещите изследвания на автора, но бих желала да чуя неговото мнение: Какъв подход бихте използвали за да оцените въздействието на пандемията върху инфлацията в България?

8. Заключение

Рецензияният дисертационен труд на тема “Статистическо изследване на инфлацията в България за периода 2000-2019 г.” представлява цялостно самостоятелно научно изследване с теоретико-приложен характер по актуален и значим проблем. Докторантът демонстрира солидни теоретични знания и умения за провеждане на задълбочено научно изследване. Считаю, че дисертационният труд съдържа значими научни и научно-приложни приноси и напълно отговаря на изискванията и критериите за придобиване на образователната и научната степен „доктор” от ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане. Всичко това ми дава основание с увереност да дам **категорично положително становище** по откритата процедура и да предложа на членовете на почитаемото Научно жури да **присъдят** образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност „Статистика и демография“ на задочен докторант Милен Георгиев Иванов.

15.05.2021 г.

Свищов

Подпис:

/доц. д-р Кр. Славева/